

ΦΑΚΕΛΛΟΣ:
Η Πορτογαλική Προεδρία

Οι προτεραιότητες της Πορτογαλικής Προεδρίας.

Το σύνθημα της Προεδρίας είναι «μια δυνατή Ε.Ε. για έναν καλύτερο κόσμο». Η Πορτογαλική Προεδρία θα αφιερωθεί κυρίως στην πολιτική ατζέντα και στην προσπάθεια επίλυσης του θεσμικού αδιεξόδου καθώς και την εξωτερική ατζέντα, προωθώντας την ανταγωνιστικότητα, την ασφάλεια και τη βελτίωση των σχέσεων με τις τρίτες χώρες. Οι προτεραιότητες της Πορτογαλικής Προεδρίας έχουν τέσσερις βασικούς άξονες. Συγκεκριμένα:

- Μια νέα Συνθήκη: προώθηση των προσπαθειών για το πολιτικό αδιέξοδο του 2009.
- Η ατζέντα της Λισσαβόνας: αντιμετώπιση της πρόκλησης του διεθνούς ανταγωνισμού.
- Ασφάλεια, Ελευθερία και Δικαιοσύνη: προσαρμογή στις νέες απειλές ασφάλειας μετά την 11^η Σεπτεμβρίου.
- Εξωτερικές Σχέσεις: Ενδυνάμωση του ρόλου της Ε.Ε. στη διεθνή σκηνή.

Α. Η Διακυβερνητική Διάσκεψη

Η πρώτη συνάντηση των υπουργών εξωτερικών της Ε.Ε. στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Διάσκεψης.

Η Πορτογαλική Προεδρία κήρυξε την επίσημη έναρξη των εργασιών της ΔΚΔ στις 23 Ιουλίου 2007, στο περιθώριο του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων (ΣΓΥΕΣ), παρουσία του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso και της αντιπροέδρου Margot Wallström, που είναι υπεύθυνη για την επικοινωνιακή πολιτική. Καθήκον της ΔΚΔ είναι να μετατρέψει την πολιτική συμφωνία της Συνόδου σε νομική μορφή και να προετοιμάσει ένα κείμενο για να αναθεωρήσει τις υπάρχουσες Συνθήκες. Είναι προγραμματισμένο η ΔΚΔ να καταλήξει σε μια Σύνοδο στη Λισσαβόνα τον Οκτώβριο, η οποία θα υιοθετεί επισήμως το τελικό σχέδιο. Στη συνέχεια, αυτό το κείμενο θα επικυρωθεί από τα 27 κράτη μέλη, μια διαδικασία που έχει προγραμματισθεί να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τις Ευρωπαϊκές εκλογές του Ιουνίου 2009. Το κεντρικό σημείο του κειμένου αποκαλύφθηκε στις 23 Ιουλίου και περιελάμβανε 145 σελίδες και συνοδευόταν από σχεδόν 132 σελίδες πρωτοκόλλων και δηλώσεων. Συνολικά υπάρχουν 12 πρωτόκολλα και 51 δηλώσεις. Το Σύνταγμα που απορρίφθηκε είχε 475 σελίδες κειμένου αλλά θα αντικαθιστούσε όλες τις Συνθήκες της Ε.Ε. από το παρελθόν. Η Πορτογαλία προσπαθεί να κρατήσει τις συνομιλίες της ΔΚΔ στα χέρια των νομικών εμπειρογνομόνων και όχι των πολιτικών για όσο γίνεται περισσότερο προκειμένου να αποφύγει να πληγεί η λεπτομερής πολιτική συμφωνία για τη Συνθήκη που ελήφθη από τους αρχηγούς της Ε.Ε. από την προηγούμενη προεδρία τον Ιούνιο.

Οι ελπίδες, όμως, της Πορτογαλικής Προεδρίας για επίτευξη συμφωνίας κατά τη ΔΚΔ είχαν τεθεί σε κίνδυνο όταν την προηγούμενη εβδομάδα η Πολωνία εξέφρασε την ελπίδα να ανοίξουν ορισμένα ζητήματα της θεσμικής συμφωνίας που είχε επιτευχθεί στις

21-22 Ιουνίου 2007. Ο Πολωνός πρωθυπουργός Jaroslaw Kaczynski αμφισβήτησε ορισμένα μέρη της πολιτικής συμφωνίας αναφορικά με το σύστημα ψηφοφορίας στο Συμβούλιο. Ο Πορτογάλος Γενικός Γραμματέας για ευρωπαϊκές υποθέσεις Manuel Lobo Antunes δήλωσε χαρακτηριστικά ότι κάτι τέτοιο δε θα μπορούσε να είναι αποδεκτό καθώς υπάρχει ένας πολιτικός συμβιβασμός στο υψηλότερο επίπεδο (28/6/2007). Πρόσθεσε ότι η εντολή που έχει δοθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι λεπτομερής προκειμένου να αποφεύγουν τα κράτη μέλη να δίνουν τη δική τους ερμηνεία. Κατά την πρώτη σύνοδο της ΔΚΔ η Πολωνία είχε μια σχετικά θετική στάση. Συγκεκριμένα, η Ana Fotyga, υπουργός εξωτερικών της Πολωνίας δήλωσε ότι η χώρα της θα δεχόταν την υπάρχουσα περίοδο των τριών μηνών («Ιωαννίνα») για τη νομοθεσία που μπλοκάρει. Πρόσθεσε ότι αντιθέτως, η Πολωνία θα ήθελε να δει τις προβλέψεις των Ιωαννίνων να περιλαμβάνονται στο κείμενο της Συνθήκης αντί για το πρωτόκολλο προκειμένου να τους δώσει ισχυρότερο νομικό καθεστώς. Η παρέμβαση της Ana Fotyga εξηγήθηκε από τους παρατηρητές ως μια άμβλυνση της σκληρής στάσης της Πολωνίας σε αυτό το θέμα. Και ο αναπληρωτής Πρωθυπουργός της Τσεχίας Alexandr Vondra δήλωσε ότι θα υποστήριζε τη νέα γραμμή της Πολωνίας για τα ζητήματα ψηφοφορίας αλλά θα προσπαθούσε να προβεί σε περισσότερες διευκρινίσεις για διάφορα θεσμικά τεχνικά ζητήματα. Αναφορικά με το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, η Πολωνία επεσήμανε ότι θα ήθελε να διατηρήσει τη δυνατότητα επιλογής να μη συμμετάσχει στο Χάρτη, όπως θα το πράξει και το Η.Β. Ο υπουργός εξωτερικών της Πορτογαλίας δήλωσε ότι η υπουργός εξωτερικών της Πολωνίας είχε κάνει μια θετική και εποικοδομητική παρέμβαση επισημαίνοντας ότι τα θέματα τα οποία έθεσε η Ana Fotyga θα αντιμετωπιστούν σε τεχνικό επίπεδο. Επισημαίνεται ότι άλλες χώρες με ισχυρές θέσεις για τη μελλοντική Συνθήκη, όπως είναι η Γαλλία, η Ολλανδία και η Δημοκρατία της Τσεχίας δεν αναμένεται να δημιουργήσουν ιδιαίτερο πρόβλημα.

Τα έγγραφα που εκπόνησε η Πορτογαλική Προεδρία πριν την έναρξη της ΔΚΔ

Εντολή καθηκόντων της ΔΚΔ.⁴

Ανατίθεται στη ΔΚΔ να συντάξει μια Συνθήκη (εφεξής καλούμενη «Μεταρρυθμιστική Συνθήκη») που να τροποποιεί τις ισχύουσες Συνθήκες προκειμένου να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα και τη δημοκρατική νομιμότητα της διευρυμένης Ένωσης καθώς και τη συνοχή της εξωτερικής της δράσης. Η Μεταρρυθμιστική Συνθήκη θα περιέχει δύο ρήτρες ουσίας, που θα τροποποιούν αντιστοίχως τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και τη Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ). Η ΣΕΕ θα διατηρήσει το σημερινό της όνομα, ενώ η ΣΕΚ θα μετονομασθεί Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ένωσης, καθόσον η Ένωση θα έχει μία και μόνη νομική προσωπικότητα. Ο όρος «Κοινότητα» θ' αντικατασταθεί όπου εμφανίζεται από τον όρο «Ένωση», θα δηλώνεται δε ρητώς ότι οι δύο Συνθήκες αποτελούν τις Συνθήκες στις οποίες θεμελιώνεται η Ένωση και ότι η Ένωση αντικαθιστά την Κοινότητα και τη διαδέχεται. Σε περαιτέρω ρήτρες θα περιλαμβάνονται οι καθιερωμένες διατάξεις σχετικά με την κύρωση και την έναρξη ισχύος της Συνθήκης, καθώς και μεταβατικές ρυθμίσεις. Οι τεχνικές τροποποιήσεις της Συνθήκης Ευρατόμ και των ισχυόντων Πρωτοκόλλων, όπως είχαν συμφωνηθεί στη ΔΚΔ του 2004, θα επέλθουν με Πρωτόκολλα προσαρτημένα στη Μεταρρυθμιστική Συνθήκη. Καθ' όσον αφορά το περιεχόμενο των

⁴ «Εντολή καθηκόντων της ΔΚΔ του 2007», 11218/07, 26/6/2007.

τροποποιήσεων των ισχυουσών Συνθηκών, οι καινοτομίες που προέκυψαν από τη ΔΚΔ του 2004 θα ενσωματωθούν στη ΣΕΕ και στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ένωσης, κατά τα οριζόμενα στην παρούσα εντολή καθηκόντων. Οι αλλαγές που επέρχονται σ' αυτές τις καινοτομίες ως αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων του τελευταίου εξαμήνου αφορούν ιδίως τις αρμοδιότητες της Ε.Ε. και των κρατών μελών και την οριοθέτησή τους, την ιδιότυπη φύση της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, τον ενισχυμένο ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων, τη μεταχείριση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, και ένα μηχανισμό στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις που να επιτρέπει σε κράτη μέλη να προχωρούν όσον αφορά μια δεδομένη πράξη, ενώ άλλα κράτη μέλη θα μπορούν να μη συμμετέχουν. Επισημαίνεται ότι στο έγγραφο «Εντολή καθηκόντων της ΔΚΔ του 2007» παρατίθενται αναλυτικά οι τροποποιήσεις της Συνθήκης Ε.Ε., οι τροποποιήσεις της Συνθήκης ΕΚ, Πρωτόκολλα και Συνθήκη Ευρατομ.

Οργάνωση των εργασιών της ΔΚΔ.

Όπως συμφωνήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά τη σύνοδό του στις 21-23 Ιουνίου, στόχος της ΔΚΔ είναι η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων στις 18-19 Οκτωβρίου στη Λισσαβόνα. Οριζόταν ότι κατά την εναρκτήρια συνεδρίαση που θα πραγματοποιηθεί στο περιθώριο του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων (ΣΓΥΕΣ) της 23ης Ιουλίου, η Προεδρία θα κυκλοφορούσε το σχέδιο Συνθήκης για την τροποποίηση της ΣΕΕ και της ΣΕΚ, το οποίο θα έχει συνταχθεί ακολουθώντας αυστηρά τη συμφωνηθείσα εντολή. Το κείμενο αυτό θα υποβληθεί προς εξέταση στην Ομάδα Νομικών Εμπειρογνομόνων. Η Προεδρία θα μπορεί να διαβουλευτεί με τους προσωπικούς αντιπροσώπους εάν και όταν είναι απαραίτητο προκειμένου να συζητά οιαδήποτε ζητήματα δεν έχουν επιλυθεί κατά τις συνεδριάσεις των νομικών εμπειρογνομόνων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα συμμετέχει στενά και θα λαμβάνει μέρος στις εργασίες της ΔΚΔ. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα λαμβάνει μέρος στις εργασίες της συνεδρίασης της ΔΚΔ σε επίπεδο αρχηγών κρατών μελών και κυβερνήσεων. Τρεις αντιπρόσωποι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα παρίστανται στις συνεδριάσεις της Διάσκεψης που διεξάγονται σε υπουργικό επίπεδο. Ένα επίσημο κοινό αίτημα που ετέθη και από τα 27 εθνικά κοινοβούλια να σταλούν τρεις παρατηρητές στις συνομιλίες της ΔΚΔ απορρίφθηκε την προηγούμενη εβδομάδα από την Πορτογαλική Προεδρία με το επιχείρημα ότι «δεν είναι δυνατό να διευρύνουμε τη συμμετοχή στο δωμάτιο συναντήσεων». Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα λαμβάνει επίσης μέρος στις εργασίες των προσωπικών αντιπροσώπων και των νομικών εμπειρογνομόνων. Η Προεδρία θα λάβει τα απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι τα υποψήφια κράτη θα τηρούνται πλήρως και τακτικά ενήμερα καθ' όλη τη διάρκεια της ΔΚΔ.

Β. Η Ατζέντα της Λισσαβόνας.

Το 2007 είναι η πρώτη χρονιά όπου εφαρμόζονται όλα τα εργαλεία της Στρατηγικής της Λισσαβόνας με ένα συντονισμένο τρόπο. Είναι, επιπλέον, η κατάλληλη στιγμή για να προετοιμασθεί η Ε.Ε. για το νέο κύκλο, ο οποίος θα ξεκινήσει το 2008. Η Πορτογαλία συμβάλλει ήδη σε αυτήν την προσπάθεια σε στενή διαβούλευση με την Επιτροπή και την επόμενη Προεδρία.

Πέρα από αυτό, η 10^η επέτειος της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση παρέχει τη δυνατότητα για μια συζήτηση αναφορικά με το ρόλο των πολιτικών απασχόλησης και των μεθόδων συντονισμού. Κεντρικός στόχος είναι η προώθηση της δημιουργίας περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας. Η αναζήτηση μιας ισορροπίας μεταξύ της ευελιξίας και της ασφάλειας στην αγορά εργασίας (flexicurity) απαιτεί να αναλογισθεί ορθά η Ε.Ε. διάφορα ζητήματα: συνεχιζόμενη εκπαίδευση, μηχανισμούς κοινωνικής προστασίας, ενεργείς πολιτικές για την αγορά εργασίας, λειτουργική ευελιξία και τις διαφορές μεταξύ των καταστάσεων και των μοντέλων των κρατών μελών. Σε αυτό το πλαίσιο και εξασφαλίζεται η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων που μπορούν να συμβάλουν για τον καθορισμό κοινών αρχών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Γ. Ασφάλεια, Ελευθερία και Δικαιοσύνη.

Πέρα από την ελευθερία κινήσεων για το λαό της Ε.Ε., ο στόχος της Πορτογαλικής Προεδρίας σε αυτόν τον τομέα θα είναι η εφαρμογή της «Παγκόσμιας προσέγγισης στην Ένωση». Υπάρχει η ανάγκη εντατικοποίησης των συνεργασιών μεταξύ της Ε.Ε. και των χωρών transit και προέλευσης των μεγάλων μεταναστευτικών κυμάτων. Ο Γενικός Γραμματέας της Πορτογαλίας για την Απασχόληση Fernanco Medina δήλωσε τον Ιούνιο ότι η Πορτογαλία θα πίεζε για την υιοθέτηση μιας ρεαλιστικής προσέγγισης στη νόμιμη μετανάστευση, που θα περιλαμβάνει την κοινωνική ενσωμάτωση μαζί με πιο αυστηρό συνοριακό έλεγχο προκειμένου να επιλυθεί η υποφαινόμενη κρίση έλλειψης θέσεων εργασίας.

Δ. Εξωτερικές σχέσεις.

Όπως είχε δηλώσει ο υπουργός εξωτερικών της Πορτογαλίας Luís Amado, πέρα από το ζήτημα του Ευρωπαϊκού Συντάγματος, η πίεση από την **εξωτερική ατζέντα** είναι πολύ μεγάλη. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι η Προεδρία του θα επικεντρωθεί στις σχέσεις Ε.Ε.-Ηνωμένων Πολιτειών, στην πολιτική γειτνίασης και στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες. Ο Luís Amado δήλωσε χαρακτηριστικά ότι ήταν ώρα να ανανεωθούν οι διαντιλαντικές σχέσεις. Με τη Γερμανική Προεδρία να έχει δώσει έμφαση στους γείτονες της Ε.Ε. στα ανατολικά σύνορα, η Πορτογαλία θα επικεντρωθεί στις Ευρωμεσογειακές σχέσεις. Οι προσπάθειες αυτές θα υποστηρίζονται από το νεοκλεγμένο Γάλλο Πρόεδρο, ο οποίος προώθησε μια πρόταση για μια «Μεσογειακή Ένωση», ένα στρατηγικό οικονομικό μπλοκ που ενώνει τις ευρωπαϊκές χώρες, τις χώρες της Μέσης Ανατολής και τις χώρες της Βορείου Αφρικής. Τέλος, ο υπουργός εξωτερικών της Πορτογαλίας δήλωσε ότι η Ε.Ε. πρέπει να αναλάβει την ηγεσία σε παγκόσμια ζητήματα, όπως είναι η κλιματολογική αλλαγή και η ενέργεια καθώς επίσης και ο αφοπλισμός και η μη διάδοση των πυρηνικών όπλων καθώς και η καταπολέμηση της φτώχειας. Επισημαίνεται ότι η Πορτογαλική Προεδρία προσπαθεί να ξεκινήσει ένα στρατηγικό διάλογο με τις μεγάλες δυνάμεις, μέσα από Συνόδους Κορυφής με τη Ρωσία, την Κίνα, την Ινδία, τη Βραζιλία, την Ουκρανία και την Αφρικανική Ένωση.

Η Πορτογαλία θα δεσμευθεί στην επανέναρξη των σχέσεων της Ε.Ε. με την Αφρική. Σύμφωνα με δηλώσεις του Lobo Antunes, η Πορτογαλική Προεδρία θα επικεντρωθεί στην πραγματοποίηση της Συνόδου Κορυφής Ε.Ε.-Αφρικής το Δεκέμβριο του 2007, εκφράζοντας και τη λύπη της που είχαν περάσει επτά χρόνια από την πραγματοποίηση του πρώτου υψηλόβαθμου διαλόγου με την Αφρική. Επισημαίνεται ότι

η δεύτερη Σύνοδος Κορυφής είχε οριστεί να γίνει το 2003 αλλά δεν έλαβε χώρα καθώς ορισμένες χώρες αντιτέθηκαν στη συμμετοχή του Προέδρου της Ζιμπάμπουε Προέδρου Robert Mugabe. Αναφορικά με την Αφρική η Πορτογαλία ως μια χώρα που αποτελεί πόλο έλξης Αφρικανών μεταναστών θα δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή μιας «παγκόσμιας προσέγγισης για τη μετανάστευση καθώς χιλιάδες παράνομοι μετανάστες από την Αφρική ασκούν πίεση στα σύνορα της Ε.Ε.

Διεύρυνση.

Αναφορικά με το ζήτημα της Τουρκίας και τις προσπάθειες του Γάλλου Προέδρου Nicolas Sarkozy να καθορίσει τα σύνορα της Ε.Ε., ο Lobo Antunes υποστήριξε ότι η Πορτογαλική κυβέρνηση πιστεύει ότι είναι θεμελιώδες η Τουρκία να ενταχθεί στην Ένωση, όταν θα πληροί τις προϋποθέσεις υπογραμμίζοντας ότι ακόμη δεν έχει έρθει αυτή η χρονική στιγμή. Εξήγησε ότι στόχος της Πορτογαλικής Προεδρίας είναι να ενεργοποιηθεί πάλι η διαδικασία της Τουρκικής ένταξης επισημαίνοντας βέβαια ότι πρώτα πρέπει να επικεντρωθούμε στη σύναψη της Συνθήκης και μετά να τεθεί το ζήτημα της διεύρυνσης. Πέρα από την Τουρκία, η Πορτογαλική Προεδρία θα ασχοληθεί και με την ευρωπαϊκή προοπτική των Κροατία και πΓΔΜ.

Γ. Άλλα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει η Προεδρία της Πορτογαλίας.

Ο Γάλλος Πρόεδρος Nicolas Sarkozy προκάλεσε διαφωνίες μεταξύ των υπουργών της ευρωζώνης (9/7/2007) όταν ανακοίνωσε ότι η Γαλλία θα καθυστερήσει δύο χρόνια τον ισοσκελισμό του προϋπολογισμού της. Η ανακοίνωση αυτή του Nicolas Sarkozy αναφορικά με τη δέσμευση της Γαλλίας για μείωση του ελλείμματος του προϋπολογισμού έως το 2012 προκάλεσε ανησυχία στις άλλες χώρες της ευρωζώνης, για την αποδυνάμωση των κανόνων της ευρωζώνης (το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης). Επισημαίνεται ότι η Πορτογαλία θα αντιμετωπίσει ισχυρές πιέσεις καθώς υπάρχει ο φόβος να αποτελέσει η Γαλλία το κακό παράδειγμα για τις άλλες χώρες και να κινηθούν και αυτές προς την ίδια κατεύθυνση. Η Ε. Επιτροπή παρακολουθεί με ανησυχία την κατάσταση, με τον Ε. Επίτροπο Joaquim Almunia να δηλώνει ότι τα κράτη μέλη της Ε.Ε. πρέπει να κερδίζουν από το σχετικά θετικό οικονομικό κλίμα στην Ευρώπη προκειμένου να μειώσουν τα ελλείμματα του προϋπολογισμού τους. Η κίνηση αυτή της Γαλλίας γίνεται λίγους μήνες μετά τη συμφωνία των υπουργών οικονομικών της ευρωζώνης (Απρίλιος 2007) να ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους μέχρι το 2010. Υπενθυμίζεται ότι η προηγούμενη κυβέρνηση της Γαλλίας είχε υπογράψει αυτή τη δέσμευση. Το σχέδιο του Nicolas Sarkozy αποτελεί μέρος μιας συνολικής ανακατάταξης της Γαλλικής οικονομίας, η οποία ανακοινώθηκε μετά την άνοδό του στην εξουσία. Αυτή η ανακατάταξη περιλαμβάνει φορολογικές περικοπές δισεκατομμυρίων ευρώ με το Γάλλο πρωθυπουργό Francois Fillon να δηλώνει νωρίτερα αυτόν το μήνα ότι το έλλειμμα του προϋπολογισμού της χώρας θα ανέρχεται στο 2,5% του ΑΕΠ το 2008. Αυτό το ποσοστό είναι πολύ κοντά στο όριο του 3% του Συμφώνου Σταθερότητας ενώ η προηγούμενη κυβέρνηση της Γαλλίας είχε υποσχεθεί ότι θα μείωνε το έλλειμμα του προϋπολογισμού στο 1,8% τον επόμενο χρόνο.